

MAGISTRÁT HLAVNÉHO MESTA SLOVENSKEJ REPUBLIKY BRATISLAVY

Materiál na rokovanie
Mestského zastupiteľstva
hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy
dňa 25. 04. 2024

Vyjadrenie podpory pre zámer vybudovania Múzea lodnej dopravy v priestoroch viacerých Národných kultúrnych pamiatok v lokalite Zimného prístavu v Bratislave

Predkladateľ:

Mgr. Kamil Bodnár, v. r.
Ing. Monika Ďurajková, v. r.
Mgr. et Mgr. Marek Machata, v. r.
Ing. arch. Štasselová Lucia, v. r.

Materiál obsahuje:

1. Návrh uznesenia
2. Dôvodovú správu

Zodpovedný:

Mgr. Kamil Bodnár, v. r.
Ing. Monika Ďurajková, v. r.
Mgr. et Mgr. Marek Machata, v. r.
Ing. arch. Štasselová Lucia, v. r.

Spracovateľ:

Mgr. Kamil Bodnár, v. r.
Ing. Monika Ďurajková, v. r.
Mgr. et Mgr. Marek Machata, v. r.
Ing. arch. Štasselová Lucia, v. r.

apríl 2024

Návrh uznesenia:

Mestské zastupiteľstvo po prerokovaní materiálu

A. podporuje

zámer zriadenia Múzea lodnej dopravy na Dunaji v areáli Zimného prístavu v Bratislave s viacerými objektami národných kultúrnych pamiatok

B. vyzýva

Ministerstvo kultúry SR, Ministerstvo dopravy SR, Technické múzeum Košice, Verejné prístavy, a. s, Slovenská plavby a prístavy a.s., aby sa začali zaoberať návrhom zriadenia Múzea lodnej dopravy na Dunaji v areáli Zimného prístavu v Bratislave s viacerými objektami národných kultúrnych pamiatok.

C. žiada

primátora hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy,

1. aby o uznesení a výzve mestského zastupiteľstva hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy o podpore a návrhu zriadenia Múzea lodnej dopravy písomne informoval dotknuté inštitúcie:

- Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
- Ministerstvo dopravy Slovenskej republiky
- Technické múzeum Košice
- Verejné prístavy, a. s., ako štátnu spoločnosť spravujúcu pozemky areálu národných kultúrnych pamiatok i celého Zimného prístavu ako prioritný investičný majetok štátu.
- Slovenská plavby a prístavy a.s., ako vlastníka infraštruktúry, nehnuteľností - stavieb a strojov v Zimnom prístave a prevádzkovateľa prístavu

D. odporúča

primátorovi hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy

zohľadnenie a zapracovanie zmien v budúcich strategických a územno-plánovacích dokumentoch hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy, v súlade s unikátnym potenciálom celej štvrte Zimný prístav, umožňujúcim vybudovanie Múzea lodnej dopravy na Dunaji.

Dôvodová správa:

ZIMNÝ PRÍSTAV - BUDÚCI KLENOT BRATISLAVY

Bratislavské centrum sa rozrastá najmä východným smerom na územie Ružinova. Výstavba už pretvorila množstvo bývalých industriálnych areálov, viaceré ďalšie čakajú na svoje využitie. Rozvojové územia sa koncentrujú najmä v dotyku s ulicou Mlynské nivy. Obrovský potenciál v sebe skrýva Zimný prístav.

V susedstve štvrte výškových budov a prvého slovenského mrakodrapu sa nachádza rozsiahly prístavný areál, ktorý je stále aktívny. Slúži prevažne na prekládku sypkých materiálov (najmä rúd a iných surovín) medzi železničnými vagónmi a nákladnými člnami. Lodná doprava na Dunaji bola jedným z rozhodujúcich faktorov rozvoja Bratislavy a miest a obcí pri Dunaji. Bratislava ani Slovensko múzeum lodnej dopravy v súčasnosti nemá.

Zimný prístav vybudovaný na prelome 19. a 20. storočia je dnes v zúboženom stave. Aj napriek tomu, že v rámci Ružinova obsahuje najvyššiu koncentráciu Národných kultúrnych pamiatok (NKP). Od roku 2021 je tu navyše vyhlásené ochranné pásmo NKP, ktoré vychádza z už predtým vyhlásených národných kultúrnych pamiatok: lodný výťah, Dom lodníkov, lodnú dielňu, sklad č.17, prečerpávaciu stanicu i hrany samotných bazénov. Ďalšími potenciálnymi technickými pamiatkami v areáli Zimného prístavu sú remorkér Zvolen a osobná loď "Raketa".

Okrem nehnuteľných pamiatok má pamiatkovú ochranu aj remorkér Šturec umiestnený vo vrchnej časti historického - ale stále funkčného lodného výťahu. Najstaršia dodnes zachovaná loď na Slovensku je dnes vďaka nadšencom a Múzeu dopravy po rekonštrukcii. Len pár metrov od jej nitovaného trupu sa nachádza lodná dielňa z roku 1943, ktorá je na tom z hľadiska stavu presne naopak.

Pomerne veľkolepá bohato presklená hala roky chátra, najväčším problémom sú obrovské diery v streche. Po rekonštrukcii by z nej mohlo byť lodné múzeum. O tomto pláne sa hovorí roky, na jeho realizáciu však treba podporu a spoluprácu mestskej časti, hlavného mesta i štátneho aparátu, primárne Ministerstva kultúry SR a Ministerstva dopravy SR.

Okrem lodnej dielne potrebuje obnovu viacero ďalších stavieb, ale tiež ich okolie a doriešiť treba aj vstup ku objektom cez stále funkčnú železničnú vlečku obsluhujúcu severný breh Dunaja. Komplexná revitalizácia a urbanizácia celého Zimného prístavu je otázkou desiatok rokov. Ak sa k nej bude pristupovať citlivo, môže byť z tejto lokality budúci klenot celej Bratislavy. Príkladov podarenej transformácie obdobných areálov poznáme zo zahraničia viacero.

Vďaka ochrannému pásmu NKP a možnému vytvoreniu územného plánu zóny resp. urbanistickej štúdie v réžii Hlavného mesta SR Bratislavy tu už asi nehrozí zasypávanie bazénov a divoký development ako v susednom "downtowne". Zimný prístav by sa mal rozvíjať s ucelenou myšlienkou a dôrazom na zachovanie genius loci, nie ako úplne izolovaný a od Pribinovej ulice dnes už neviditeľný Sklad číslo 7, ktorý je dnes úplne prekrytý novostavbou Eurovea 2.

Areál by vhodne doplnila predĺžená bratislavská nábrežná promenáda až ku Domu lodníkov, promenáda by tým získala množstvo vzácneho priestoru v dotyku s Dunajom. Prístavu by taktiež pomohlo dobudovanie severného diaľničného obchvatu Bratislavy a dopravné odľahčenie hlučného Prístavného mosta.

Niekde však treba začať a vytvorenie múzea v bývalej lodnej dielni môže byť prvým krokom. Iniciatívu nadšencov stojacich aj za renováciou remorkéra Šturec preto chceme podporiť a pomôcť k jej naplneniu.

Už dlhšie existujú úvahy o zriadení Múzea lodnej dopravy - ako pobočky Slovenského technického múzea (STM) v Košiciach, pričom v Bratislave už existuje jedna pobočka STM - Múzeum dopravy pri Hlavnej stanici. K naplneniu tejto vízie však treba okrem získania vzťahu k budovám národných kultúrnych pamiatok - napríklad ich odkúpením od súčasného vlastníka - spoločnosti Slovenské plavby a prístavy, a.s. aj ďalšie kroky a veľkú finančnú a organizačnú iniciatívu zo strany príslušných gesčných ministerstiev: Ministerstva kultúry SR a Ministerstva dopravy SR ako aj štátneho vlastníka pozemkov: Verejných prístavov a.s. a iba spoločným koordinovaným úsilím je možné vytvoriť základ pre založenie Múzea lodnej dopravy v Bratislave.